

HİBRİT
KİTAP

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI AKADEMİ GİRİŞ SINAVI

MEB • AGS

KONU ANLATIMLI

EĞİTİMİN TEMELLERİ

TEMEL KAVRAMLAR
EĞİTİMİN AMACI VE İŞLEVLERİ
EĞİTİMİN KURAMSAL TEMELLERİ
EĞİTİM VE ÖĞRETİMDE ETİK
EĞİTİM VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ

e-Kitaba ve video derslere
erişebilmek için
QR kodu okutunuz.

Fiziksel Kitap

HİBRİT
KİTAP

e-Kitap

Video Ders Hediyesi

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

MEB-AGS EĞİTİMİN TEMELLERİ

ISBN 978-625-6140-79-0

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almasını diliyoruz.

I. Baskı: 2025, Ankara

Proje-Yayın: Pegem
Dizgi-Grafik Tasarım: İlknur Öztürk
Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: yayinevi@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Ankara Özgür Matbaacılık
1250. Cad. No: 25 Ostim Yenimahalle/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 46821

Değerli Okuyucularımız,

MEB-AGS Eğitimin Temelleri kapsamındaki konulara çalışmak ve soruları çözmek için gerekli bilgi, beceri ve teknikleri edinme ve geliştirme sürecinde siz değerli okuyucularımıza kılavuz olarak hazırlanmıştır.

Kitabın hazırlanış sürecinde, sınav kapsamındaki temel alanlarda kapsamlı alanyazın taraması yapılmış, bu kitabın gerek MEB-AGS gerekse gelecekteki meslek hayatınızda ihtiyacınızı maksimum derecede karşılayacak bir başucu kitabı niteliğinde olması hedeflenmiştir.

Detaylı, güncel ve anlaşılır bir dilde yazılan konu anlatımları, her ünite içeriği ÖSYM formatına uygun, çözümlü test sorularıyla pekiştirilmiştir. Ayrıca konu anlatımlarında verilen bilgi ve çözüm tekniklerine ek olarak uyarı kutucuklarıyla önemli konulara dikkat çekilmiştir.

Yoğun bir araştırma ve çalışma sürecinde hazırlanmış olan bu kitapla ilgili görüş ve önerilerinizi yayinevi@pegem.net adresine e-posta yoluyla ya da **0538 594 92 40** numaralı telefona WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Geleceğimizi güvenle emanet ettiğimiz siz değerli öğretmenlerimizin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerine katkıda bulunabilmek ümidiyle...

Pegem Akademi

TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
- 3 Konu sonu testlerini çözebilir.

Detaylı anlatım için QR kodu okutunuz.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden aktivasyon kodunuzu aktif edebilmek ve içeriklere erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna **arti.pegemkampus.com** yazarak web sitemiz üzerinden üyeliğinizi gerçekleştirebilirsiniz.

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan “**Aktivasyonlarım**” sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen “**Ölçme İstasyonu**” sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın ilk sayfasında yer almaktadır. Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2025 tarihine kadar geçerlidir.

Video dersler 17.02.2025 tarihinde yayında olacaktır.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

1. Bölüm

Temel Kavramlar	1
Eğitim nedir?	1
Eğitim türleri.....	2
Formel eğitim	2
Örgün eğitim	3
Yaygın eğitim	3
İnformel eğitim	6
Eğitim- kültür ilişkisi	6
Kültürleme.....	6
Kültürlenme	7
Kültürleşme	7
Zoraki kültürleşme	7
Kasıtlı kültürleşme	7
Gelişigüzel kültürleşme	7
Bir sistem olarak eğitim	8
Sosyalleşme	10
Öğretim.....	10
Eğitim programları.....	10
Program geliştirme.....	11
Öğretim programı.....	11
Ders programı.....	11
Örtük program.....	11
Çözümlü test	12
Cevaplı test	15

2. Bölüm

Eğitimin Amaç ve İşlevleri	18
Eğitimin diğer bilimlerle ilişkisi	18
Eğitimin Temel Amaç	19
Eğitimin işlevleri	19
Eğitimin Toplumsal İşlevleri	21
Eğitimin Bireysel İşlevleri.....	22
Eğitimin Siyasal İşlevleri	22
Eğitimin Ekonomik İşlevleri.....	22
Eğitimin Gizli İşlevleri.....	23
Küreselleşme ve eğitim.....	24
Çözümlü test	27
Cevaplı test	34

3. Bölüm

Eğitimin Tarihsel Temelleri	38
Eski toplumlarda eğitim	38
İlk Çağ'da eğitim	38
Orta Çağ'da eğitim	40
Eski Türklerde Eğitim.....	41
İslamiyet Öncesi Türklerde Eğitim	41
İslamiyet Sonrası Türklerde Eğitim.....	42
Selçuklu Devleti Döneminde Eğitim.....	43
Yeni Çağ'da Eğitim.....	43
Osmanlı İmparatorluğu'nda Eğitim.....	44
Türkiye Cumhuriyeti'nde Eğitimle ilgili	
Yasal Belirleyiciler	47
Eğitim Devrimleri	47
Çözümlü test	49
Cevaplı test	55

4. Bölüm

Eğitimin Sosyal- Kültürel Temelleri	59
Sosyalleşme ve Toplum	59
Kültür	60
Akran Grubu	62
Eğitim ve Hukuk.....	63
Eğitim ve Sosyal Olgular.....	63
Eğitim ve Sosyal Sorumluluk.....	64
Eğitim ve Sosyal Kontrol.....	64
Eğitim ve Demografi.....	64
Çözümlü test	66
Cevaplı test	72

5. Bölüm

Eğitimin Psikolojik Temelleri	77
Psikolojinin alt dalları.....	77
Gelişim psikolojisi	78
Gelişimi Etkileyen Faktörler	79
Gelişim ilkeleri.....	79
Biyolojik gelişim	80
Gelişim görevleri.....	81
Bilişsel gelişim.....	83
Ahlak gelişimi	84
Kişilik gelişimi	85
Öğrenme Psikolojisi.....	88
Öğrenme-öğretme teorileri.....	88
Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler	92
Çözümlü test-1	94
Çözümlü test 2	103

6. Bölüm

Eğitimin Ekonomik Temelleri	112
Gelişmekte Olan Ülkelerde Eğitim Planlamasını Gerektiren Nedenler.....	112
Çeşitli Eğitim Planlaması Modelleri.....	113
Eğitimin Bireysel ve Toplumsal Getirileri.....	114
Eğitimin Maliyeti.....	115
Eğitim Talebi ve Eğitim Arzı.....	116
Eğitimin Dışsallıkları.....	117
Eğitim ve Verimlilik.....	118
Çözümlü test	119
Cevaplı test	126

7. Bölüm

Eğitimin Felsefi Temelleri	130
Felsefe-Bilim İlişkisi.....	131
Eğitim-Felsefe İlişkisi.....	132
Genel Felsefi Akımlar ve Eğitim Programları.....	133
İdealizm.....	133
Realizm (Gerçekçilik).....	134
Pragmatizm (Yararlılık).....	134
Varoluşçuluk.....	134
Eğitim Felsefeleri.....	135
Daimicilik.....	135
Esasicilik.....	135
İlerlemecilik.....	136
Yeniden kurmacılık.....	137
Türk Eğitim Sistemi'nin Dayandığı Eğitim Felsefesi Akımları.....	138
Çözümlü test	139
Cevaplı test	145

8. Bölüm

Eğitimin Politik Temelleri	149
Politika ve Eğitim.....	149
Eğitim Politikaları.....	149
Politik Sistemler ve Eğitim.....	150
Siyasal Kurum ve Eğitim.....	150
Politika Oluşturma Aracı Olarak	
Milli Eğitim Şuraları.....	151
AB Sürecinde Türkiye'de Eğitim Politikaları.....	152
Orta Vadeli Programlarda Eğitim Politikaları.....	152
Çözümlü test	155
Cevaplı test	161

9. Bölüm

Eğitimin Hukuksal Temelleri	165
Eğitimin Yasal Dayanağı.....	166
İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde Eğitim.....	166
Çocuk Hakları Sözleşmesinde Eğitim.....	167
Türk Anayasalarında Eğitim.....	167
Kanuni Esasi.....	168
Teşkilat-ı Esasiye.....	168
1961 Anayasası.....	168
1982 Anayasası.....	168
Milli Eğitimle İlgili Bazı Yasalar.....	169
Tevhid-i Tedrisat Kanunu.....	169
Milli Eğitim Temel Kanunu.....	169
Türk Milli Eğitiminin Amaçları.....	172
Milli Eğitimin Temel İlkeleri.....	172
Çözümlü Test	174
Cevaplı Test	181

10. Bölüm

Eğitim Öğretim Teknolojileri	185
Hedeflerin Aşamalı Sınıflandırılması.....	185
Yaşantı Konisi.....	185
Öğretim Araç- Gereçlerinin Sınıflandırılması.....	187
Öğretim Araçlarının Seçimi ve hazırlanmasını Etkileyen Faktörler.....	188
Materyal Tasarlanma Sürecindeki İşlem Basamakları.....	188
Materyal Tasarım İlkeleri ve Özellikleri.....	188
Görsel Tasarım Öğeleri ve Özellikleri.....	190
Görsel Tasarım Türleri ve Örnekleri.....	191
Grafik türleri.....	195
Yazılı Materyal Hazırlama İlkeleri.....	195
Yansı Sunumu Hazırlama İlkeleri.....	196
Öğretim Materyallerinin Değerlendirilmesi.....	197
Bilgisayar Destekli Öğretim Materyalleri.....	198
Teknoloji Destekli Eğitime Yönelik Materyal/Teknikler.....	199
Öğretmen Eğitiminde Güncel Konular.....	200
İletişim ve Öğretmen.....	202
Çözümlü test	204
Cevaplı test	215
Üst düzey düşünme becerileri.....	220
Eleştirel Düşünme.....	220
Yaratıcı Düşünme.....	221
21. Yüzyılda 6C Becerileri.....	221

Yansıtıcı Düşünme	222
Metabolişsel Düşünme.....	222
Uluslararası Belgelerde 21. Yüzyıl Becerileri.....	223
21. Yüzyıl Becerileri İçin Ortaklık Projesi - P21.....	223
Yapılandırıcılık	225
Çoklu zeka.....	226
Proje Tabanlı Öğrenme	227
Probleme Dayalı Öğrenme.....	228
Aktif Öğrenme.....	229
İş birliğine Dayalı Öğrenme Modeli	230
Kuantum Modeli.....	230
Süreç Temelli Öğrenme	231
Beyin Temelli Öğrenme	231
Esnek Öğrenme.....	232
İnternet Tabanlı Öğrenme.....	232
Uzaktan Eğitim.....	233
E-Öğrenme.....	233
Harmanlanmış(Karma) Eğitim.....	234
Yaşam Boyu Öğrenme.....	234
Ters- Yüz Öğrenme	235
Farklılaştırılmış Öğretim	239
Çözümlü test	240
Cevaplı test	246

II. Bölüm

Eğitim ve Öğretimde Etik	250
Etik nedir.....	250
Ahlak Nedir	251
Meslek Etiği Nedir.....	252
Meslek Etiğinde Yaklaşımlar	253
Etik Türleri.....	254
Etik Sistemleri	255
Etik Kuramları.....	256
Davranışın Etik Açısından Yargılanması.....	258
Etik ilkeler.....	259
Etik dışı Davranışlar	262
Öğretmenlik Meslek Etiği.....	264
Eğitim Yöneticileri ve Etik.....	266
Ülkemizde Etiğe İlişkin Kurumsal Yapı.....	267
Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik.....	268
Çözümlü Test	273
Cevaplı test	276

12. Bölüm

Eğitim Mekanlarının Planlanması	280
Eğitim Yapılarında Yer Seçimi	280
Eğitim Araçlarının Ergonomik Kullanımındaki Önemli Noktalar	283
Sınıf Yönetimi.....	284
Sınıf Yönetiminin Amaçları.....	284
Sınıf Yönetimini Etkileyen Faktörler	284
Sınıf yönetiminin Boyutları.....	285
Sınıf Yerleşim Düzeni.....	286
Sınıf Yönetiminin Yapısal Özellikleri	290
Sınıf Yöneticisi Olarak Öğretmen Özellikleri	291
Sınıf İçi İletişimde İstenmeyen Öğretmen Davranışları.....	291
İstenmeyen Davranışları Engelleyen Tutumlar.....	292
Sınıf Kurallarının Oluşturulması Ve Öğretilmesi.....	294
Ailelerle İletişim Kurma Teknikleri ve Yolları	295
Çözümlü Test	300
Cevaplı Test	308
Kaynakça	313

Eğitimle İlgili Temel Kavramlar

Eğitimin birçok tanımı yapılabilir. Bununla birlikte yaygın olarak tercih edilen tanımı şu şekildedir:

Eğitim; bireyin davranışlarında kendi yaşantıları ve kasıtlı kültürlenme yoluyla istendik davranış değişikliği meydana getirme sürecidir.

Eğitim, yeni neslin sosyal yaşayış sürecinde onlar için gereken bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine ve kişiliklerini geliştirmelerine yardım eden etkinlikler sürecidir.

Tanımda geçen kritik kavramlar

Eğitim;

- ✓ Yaşam boyu devam eden bir süreçtir.
- ✓ Davranışlarda **değişiklik** meydana getirir.
- ✓ Davranış değişiklikleri **yaşantı yoluyla** gerçekleşmektedir.
- ✓ Bu değişikliklerin **istendik (beklentilere ve hedeflere uygun)** olması istenir ve beklenir; ancak istenmedik davranışlar da oluşabilir.
- ✓ Eğitim **kasıtlı (planlı ve programlı)** olabileceği gibi gelişigüzel de olabilir. Kasıtlı olarak yapılan eğitime **formel**, gelişigüzel gerçekleşen eğitime **informel** eğitim denilir.
- ✓ Eğitim, bireyi **kültürleme** sürecidir.
- ✓ Okullardaki öğrenmelerle sınırlı değildir.
- ✓ Sosyal hayata hazırlamak için yetişkinler tarafından yeni yetişenlere yapılan bir etkidir.
- ✓ Yeni yetişen kuşakların toplumsal hayata hazırlanırken gerekli bilgi, beceri ve kişilik kazanmalarıdır.
- ✓ Olgunlaşmaları için çocuk ve gençlere yardım etmektir.
- ✓ Toplumu ayakta tutabilmek için toplumda geçerlikte olan kural ve değerlerin yetişmekte olan nesle aktarılmasıdır.
- ✓ Toplumun kültürel muhtevasını kuşaktan kuşağa aktaran bir süreçtir.
- ✓ Bireysel ve toplumsal gelişmeyi sağlayan bir süreçtir.

Örnek Soru

Eğitim, bireyin davranışında yaşantıları yoluyla istendik değişimler oluşturma sürecidir.

Bu tanımda, "istendik" sözcüğü ile anlatılmak istenen temel koşul aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eğitimin hedefleriyle ilgili olma
- B) Bireyin hedefleriyle ilgili olma
- C) Güncel gereksinimleri karşılama
- D) Bireye ekonomik güç kazandırma
- E) Toplumda dayanışmayı artırma

Çözüm: "İstendik değişimler"den kasıt eğitimin hedefleri ile ilgilidir. Eğitim hedefleri, bireylere kazandırılacak istendik nitelikteki bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkları kapsar.

Cevap A

Etkileme Süreci Olarak Eğitim: Bu açıdan eğitimle ilgili geniş ve dar anlamda tanımlar yapılmaktadır.

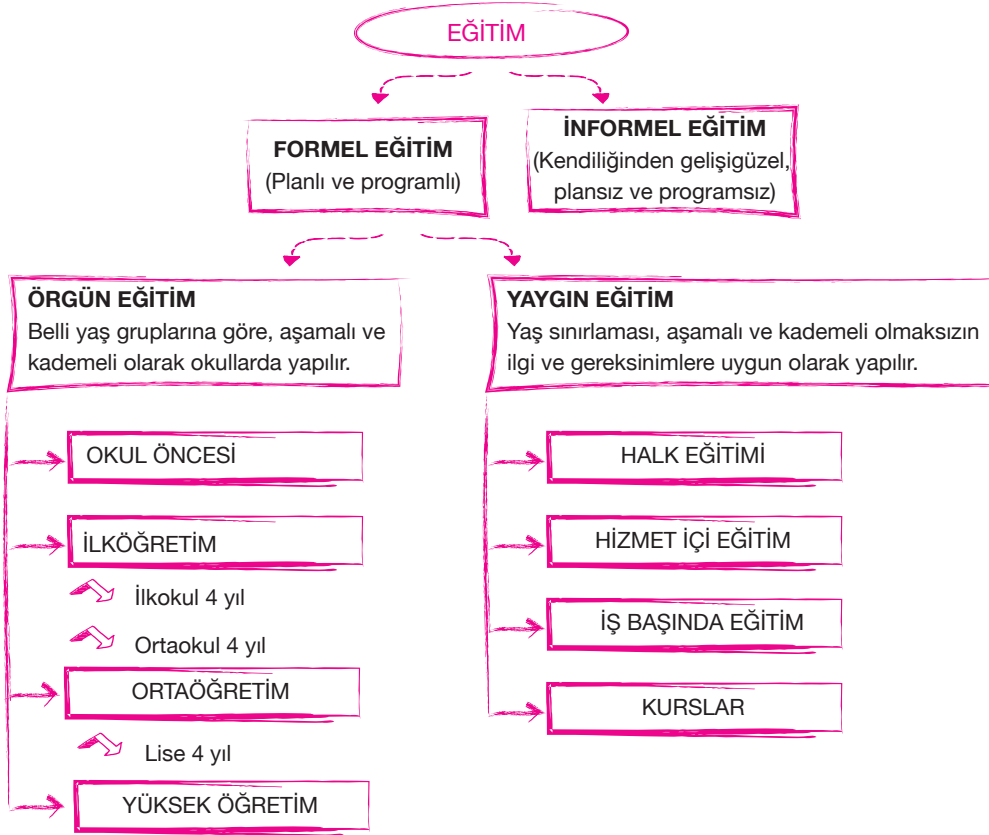
Geniş anlamda eğitim, bireyin içinde yer aldığı çevrede, kendisi dışındaki bütün olup bitenlerin, nesnelere, kurumların ve bireylerin, onun üzerindeki zihinsel, duygusal, sosyal yönlerden etkilerini ifade eder. Bu etki, iyi ya da kötü yönde olabilir.

Dar anlamda eğitim ise, birey üzerinde kasıtlı ve amaçlı bir biçimde gerçekleştirilen etkileme süreci olarak görülür. Bu etkileme, zihinsel (bilişsel), duygusal (duyuşsal) ve devinimsel (psikomotor) düzeylerde, bireyde istenilen yönde bir değişim oluşturmaya amaçlar.

Süreç ve Sonuç Olarak Eğitim: Eğitim, hem bir faaliyet hem de bu faaliyetin sonucunu ifade eder. Buna göre eğitim, bir süreç ya da bu sürecin sonunda ortaya çıkan bir ürün/kazanım/müktesebat olarak ele alınır.

Nesnel ve Öznel Açılardan Eğitim: Eğitimle ilgili tanımlar, bir başka açıdan yine iki grupta toplanabilir. Birinci grup tanımlarda eğitim, daha genel ve nesnel açıdan ele alınmakta, içerik söz konusu edilmeyerek ve herhangi bir işlev yüklenmeyerek değerden bağımsız bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Selahattin Ertürk'e göre eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla istendik yönde değişim meydana getirme süreci olarak tanımlanır. Bu tanımda davranış, bireyde gözlemlenen eylem, bilgi, beceri ve tutumları ifade ederken yaşantı kavramı bireyin çevreyle etkileşimini istendik kavramı ise davranışların belli bir amaç doğrultusunda belli bir hedefe yönelik olmasını ifade etmektedir.

Eğitim Türleri

Formel Eğitim (Kasıtlı Eğitim)

- ✓ Belli bir amaçla belirli bir program ve plan dahilinde okullarda gerçekleşen bir eğitimidir.
- ✓ Belli amaçlar dahilinde yapılır.
- ✓ Önceden tasarlanmış programlara göre uygulanır.
- ✓ Eğitim kurumlarında uygulanır.
- ✓ Öğretim yoluyla gerçekleştirilir.
- ✓ Eğitim süreci öğretmen tarafından planlanır, uygulanır ve izlenir.
- ✓ Özel ve kontrollü bir çevrede ya da ortamda yürütülür.
- ✓ Yapılandırılmış ve sınırlandırılmış zaman dilimlerinde (bir ders saati, bir öğretim dönemi, öğrenim süresi gibi) yapılır.
- ✓ Sürecin belli aşamalarında ve sonunda değerlendirilir.
- ✓ Formel eğitim, örgün ve yaygın eğitim kurumlarında yapılır.
- ✓ Eğitimi tamamlayanlara eğitim belgesi verilir.

Formel ve İnfornel Eğitim: Formel eğitim, belirli plan, program ve sürelerle bağlı olarak gerçekleştirilen eğitimidir. Eğitim, aile, okul, işyeri gibi pek çok kurum ve örgütte, hayatın çeşitli alanlarında söz konusudur. Ancak, eğitim denince akla ilk gelen yerlerden biri okuldur.

Formel eğitim, önceden hazırlanmış eğitim programlarına bağlı olarak gerçekleştirilen planlı eğitim etkinlikleridir. Okul, genel olarak formel eğitimin gerçekleştirildiği bir yerdir. Ancak eğitim, okulla ve formel eğitimle sınırlı değildir. Okul içinde ve dışında, hayatın çeşitli alanlarında bir de infornel eğitim söz konusudur.

İnfornel eğitim, belirli bir plan ve programa bağlı olmaksızın kendiliğinden gerçekleşen eğitimi ifade eder. Bu eğitim, okulda, ailede, akran ve arkadaş grupları içinde, medya aracılığıyla, okuma, dinleme, gözleme, taklit gibi çeşitli yollarla gerçekleşir.

Örgün Eğitim

- ✓ Bireylerin yaşama atılmadan, iş ve meslek kollarında çalışmadan önce okul ya da okul niteliği taşıyan yerlerde, genel ve özel bilgi, beceriler bakımından yetişmelerini sağlamak amacıyla belirli yasalara göre düzenlenen eğittir.
- ✓ Belli yaş gruplarına göre düzenlenir. Öğrenci grubu, yaş ve hazır oluş bakımından aşağı yukarı homojen yapıdadır.
- ✓ Belli eğitim, öğretim ve ders programları çerçevesinde yürütülür.
- ✓ Aşamalı ve kademelidir. Örgün eğitim kurumları arası geçişler bir önceki örgün eğitim kurumundaki öğrenim süresini başarıyla tamamlamaya bağlıdır. Örgün eğitim kurumları; okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumları olarak yapılandırılmıştır.
- ✓ Her örgün eğitim kurumunun temel görevi bireyleri hayata ve bir üst örgün eğitim kurumuna hazırlamaktır. Bazı örgün eğitim kurumları temel bilgi ve becerilerin kazanılmasına ve gelişimin desteklenmesine odaklanırken (okul öncesi ve ilkokul, ortaokul kurumları gibi), bazıları da iş ve meslek kollarında çalışmadan önce gerekli mesleki becerileri kazandırıcı hizmet öncesi eğitim vermektedir.

Örgün ve Yaygın Eğitim: Örgün eğitim, okul gibi yapılar içinde belirli yaş gruplarına ve sürelerle bağlı olarak gerçekleştirilen eğitimi ifade eder. Örgün eğitim, çeşitli kademelerden oluşur. Bu kademeler; okulöncesi eğitim, ilkokul, ortaokul, lise ve yükseköğretim kademeleridir.

Yaygın eğitim, örgün eğitim dışında gerçekleşen, halk eğitimi, yetişkin eğitimi, okul dışı eğitim, işbaşı eğitim gibi çeşitli biçimlerde adlandırılan eğitim faaliyetlerini kapsar. Bu eğitimin hedef kitlesi örgün eğitimden daha geniştir.

Yaygın Eğitim

- ✓ Örgün eğitim dışında kalan ve yanında düzenlenen planlı ve programlı eğitim faaliyetleridir.
- ✓ Örgün eğitim olanaklarından hiç yararlanmamış olanlara, gittikleri okullardan erken ayrılanlara ya da örgün eğitim kurumlarına devam etmekte olanlara ve meslek dallarında daha yeterli duruma gelmek isteyenlere uygulanan eğittir. Örgün eğitime hiç gitmeden, örgün eğitim devam ederken ya da örgün eğitim süreçleri tamamlandıktan sonra yaygın eğitimden yararlanılabilir.
- ✓ Devamlılık gösterme zorunluluğu yoktur.
- ✓ Yaş sınırlaması, aşamalılık ve ön koşulluk ilişkisi taşımaz.
- ✓ Yaygın eğitim sürecine katılanlar genellikle yaş ve hazır oluş düzeyleri bakımından heterojenlik gösterir.
- ✓ Yaygın eğitim halk eğitimi, çeşitli kurslar, hizmet içi eğitim ve işbaşında eğitim şeklinde yapılan eğittir.
- ✓ Okuma-yazma ve temel bilgiler kazandırmadan, mesleki bilgi ve beceri kazandırma, kişisel gelişmeyi sağlama ve toplumsallaşmayı sağlama, örgün eğitimi destekleme ve tamamlama yanında, yaşam boyu öğrenmeyi destekleme ve geliştirmeye kadar uzanan geniş bir amaç yelpazesi vardır.

NOT

İleri Eğitim (Advanced Education):

Bireylerin mevcut bilgi ve becerilerini daha üst seviyeye taşımak amacıyla düzenlenen bir eğitim türüdür. Genellikle uzmanlık gerektiren alanlarda, ileri düzeyde beceriler kazandırmayı hedefler. Bu tür eğitimler, bireylerin kariyerlerinde ilerlemelerini sağlamak, daha karmaşık görev ve sorumluluklara hazırlamak için düzenlenir.

Amaç: Uzmanlık seviyesini artırmak.

Örnek: Bir mühendis için ileri düzey yazılım eğitimleri

2. İlave Eğitim (Supplementary Education):

Bireylerin mevcut bilgilerine ek olarak, iş veya özel yaşamlarında ihtiyaç duyacakları ek bilgi ve beceriler kazandırmayı hedefler. Bu eğitim türü genellikle bir alanı tamamlayıcı ya da destekleyici bilgi sunar.

Amaç: Mevcut bilgiyi genişletmek ve tamamlamak.

Örnek: Bir muhasebecinin vergi mevzuatı eğitimi alması

3. Yeniden Eğitim (Retraining):

Bireylerin mevcut meslekleri dışında bir alanda yeni bilgi ve beceriler kazanmalarını sağlayan eğitim türüdür. Genellikle kariyer değişikliği, sektörel dönüşüm veya teknolojik değişim gibi durumlarda ihtiyaç duyulur.

Amaç: Yeni bir alanda uzmanlaşmak ve meslek değiştirmek.

Örnek: Bir fabrika işçisinin dijital pazarlama eğitimi alarak yeni bir sektöre geçiş yapması

Karşılaştırma**Eğitim Türü Amacı Örnek Kullanım Alanları**

- İleri Eğitim Mevcut becerileri daha ileri seviyeye taşımak Uzmanlık gerektiren mesleklerde yüksek bilgi düzeyi
- İlave Eğitim Mevcut bilgilere ek katkılar sağlamak Mevcut meslek bilgilerini tamamlamak veya genişletmek
- Yeniden Eğitim Yeni bir meslek veya alan için bilgi kazandırmak Kariyer değişikliği, teknolojik dönüşüme uyum sağlama

Yaygın Eğitim Türleri

Halk Eğitimi	Çeşitli kurslar yoluyla (bu kurslar resmî ve özel olabilir) okuma-yazma ve temel bilgiler kazandırma, mesleki bilgi ve beceri kazandırma kişisel gelişmeyi ve toplumsallaşmayı sağlama amacıyla yapılan eğitimidir. Yaşam boyu eğitimi destekler.
Hizmet İçi Eğitim	Bir bireyin hizmet öncesi eğitimi bitirip bir hizmete girmesi ve hizmet vermeye başlaması eğitimin bittiği anlamına gelmez. Bireyin hizmette bulunduğu süre içerisinde o hizmete yönelik olarak aldığı eğitime hizmet içi eğitim denir. Hizmet içi eğitim, bireyler alanları dışında istihdam edildiklerinde, bu alanda yeterli hâle gelmeleri, hizmet öncesi dönemde aldıkları bilgilerin hizmet için yetmemesi, değişmesi ya da yeni gelişmelerin olması durumlarında gereken bir eğitimidir. Eğitim bireylerin istihdam edildikleri kurum tarafından verilmekte ya da sağlanmaktadır.
İşbaşında eğitim	Hizmet içi eğitimin türlerinden biridir. Bu eğitim türünde, eğitimin, bireylerin işi bırakıp belli bir eğitim merkezine alınmaları ya da işi ile ilgili eğitimin model, maket ya da benzetişim üzerinde verilmesi gerekmez. Bu eğitimde bireyler çalışma ortamında, ofiste, atölyede, makine başında eğitilirler. Özellikle beceri gerektiren işlerde çalışacak ya da çalışmakta olan personeli işin getirdiği nitelikte yetiştirmek amacıyla en yaygın bir biçimde kullanılmaktadır. Örneğin mesleğe yeni atanan aday öğretmenlerin eğitim denetmenlerince çalıştıkları okulda ve sınıfta yetiştirilmeleri.
Uzaktan Eğitim	Temel eğitim kapsamındaki açık okullar, açık öğretim lisesi, mesleki teknik açık öğretim okulu, açık öğretim fakülteleri de, özellikleri incelendiğinde yaygın eğitim mantığına daha yakındır; ancak bu eğitim türünün aşamalılık, uzun sürelilik, diplomaya dönüklük özellikleri onun örgün eğitime benzeyen yönleridir.

2025

HİBRİT
KİTAP

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI AKADEMİ GİRİŞ SINAVI

MEB-AGS ÖABT

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ & İMAM HATİP LİSESİ MESLEK DERSLERİ ÖĞRETMENLİĞİ KONU ANLATIMLI

e-Kitaba ve video derslere
erişebilmek için
QR kodu okutunuz.

Fiziksel Kitap

HİBRİT
KİTAP

e-Kitap

Video Ders Hediye

ARTIFORCE, TÜBİTAK-TEYDEB Destek Programından yararlanılarak geliştirilmiştir (Proje No: 7230451).
Ürün/hizmet ile ilgili tüm sorumluluk Pegem Akademi Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Hizmetleri Tic. AŞ'ye aittir.

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

MEB-AGS ÖABT Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi / İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri Öğretmenliği Konu Anlatımlı

ISBN 978-625-6128-09-5

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

I. Baskı: 2024, Ankara

Yayın-Proje: Pegem
Dizgi-Grafik Tasarım: İlknur Öztürk
Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

Değerli Okuyucularımız,

Elinizdeki bu kitap, MEB-AGS ÖABT Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği ve İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri Öğretmenliği kapsamındaki soruları çözmek için gerekli bilgi, beceri ve teknikleri edinme ve geliştirme sürecinde siz değerli okuyucularımıza kılavuz olarak hazırlanmıştır.

Kitabın hazırlanış sürecinde, sınav kapsamındaki temel alanlarda kapsamlı alanyazın taraması yapılmış, bu kitabın gerek MEB-AGS ÖABT’de gerekse gelecekteki meslek hayatınızda ihtiyacınızı maksimum derecede karşılayacak bir başucu kitabı niteliğinde olması hedeflenmiştir.

Detaylı, güncel ve anlaşılır bir dilde yazılan konu anlatımları, her ünite içeriği ÖSYM formatına uygun, çözümlü test sorularıyla pekiştirilmiştir. Ayrıca konu anlatımlarında verilen bilgi ve çözüm tekniklerine ek olarak uyarı kutucuklarıyla önemli konulara dikkat çekilmiştir.

Yoğun bir araştırma ve çalışma sürecinde hazırlanmış olan bu kitapla ilgili görüş ve önerilerinizi pegem@pegem.net adresine e-posta yoluyla ya da **0538 594 92 40** numaralı telefona WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Geleceğimizi güvenle emanet ettiğimiz siz değerli öğretmenlerimizin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerine katkıda bulunabilmek ümidiyle...

PEGEM Akademi

Kitabın içeriği, MEB’in yapacağı program değişikliği veya buna bağlı olarak ÖSYM’nin sınav içeriğinde yapacağı değişiklik durumunda, kitabın dijital hâlinde (aktivoasyon geçerlilik süresince) güncellenerek siz değerli adaylara sunulur.

TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
- 3 Konu sonu testlerini çözebilir.

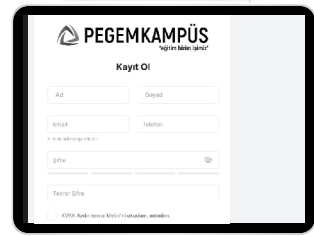

Yapay zekânın öğrenme analizini yapabilmesi için interaktif içeriklere etkileşim bırakmanız gerekmektedir. Etkileşim bırakmak için testlerde yer alan cevap seçeneklerini sistem üzerinde işaretlemeniz gerekmektedir. Böylelikle yapay zekâ bırakılan etkileşimler sonrasında sizlerin başarı durumlarını tespit ederek eksik tespitinizi gerçekleştirecektir.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden aktivasyon kodunuzu aktif edebilmek ve içeriklere erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

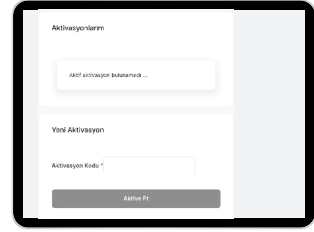
1. Adım Üyelik

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden üyelüğünüzü gerçekleştirebilirsiniz.

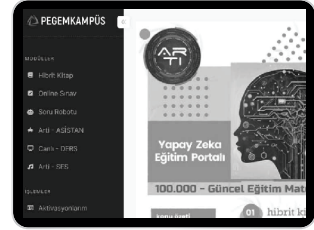
2. Adım Aktivasyon

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "**Aktivasyonlarım**" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

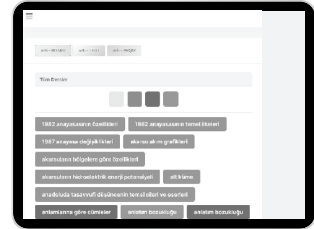
3. Adım Ürünlerim

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "**Hibrit Kitap**" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

4. Adım Yapay Zekâ Asistan

Hibrit kitaptaki işaretlemeleriniz doğrultusunda eksik tespitinizi yapabilmek için menüdeki "**Arti-Asistan**" sekmesine tıklayabilirsiniz. Eksiklerinizi tamamlamak ve daha fazla içerik görmek için pegemkampus.com adresini ziyaret edebilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın iç kapağında yer almaktadır. Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2025 tarihine kadar geçerlidir.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

ALAN BİLGİSİ

1. Bölüm

Kur'an'ı Kerim'in Muhtevasını
Anlamak - Tecvid ve Tefsir Usûlü

Kur'an'ın Nüzulu ve Metinleşmesi	1
Kur'an'ın Mushaflaşması	2
Kur'an'ın Okunması	5
Tefsir	7
Kur'an'da Lafızlararası İlişkiler	22
Dil Merkezli Kur'an İlimleri	23
Kur'an'da Yemin Edilen Varlıklar	24
Hurûf-ı Mukatta'a (Kesik Harfler)	25
Kur'an'da Çelişki Vehmi (Müşkilü'l - Kur'an)	25
Kur'an'ın Siyakı (Âyetler ve Süreler Arası Münasebet)	25
Kur'an'ın İ'cazı (İ'câzu'l-Kur'an)	26
Üslûbu'l-Kur'an	27
Kur'an'ın Gramer Yapısı (İ'râbu'lkur'an)	27
Kur'an'ı Anlama ve Yorumlamada Yeni Yönelişler	29
Modernist Yönelişler	30
Türkçe Meâller ve Meâlcilik Hareketi	30
Nüzûl Sırasına Göre Yazılan Tefsirler	31
Kur'an'ı Kerim'deki Süre İsimleri ve Anlamları	31
Tecvid	37
Çözümlü Test	45
Cevaplı Test	55

2. Bölüm

Hadis ve Hadis Usûlü

Hadis ve Hadis Usulü	58
Hadis	59
Peygamberimizi Konu Edinen Diğer İlimler	60
Hadis İliminin Alt Dalları	60
Hadis Çalışma Dönemleri	61
Temel Hadis Kaynakları Üzerinde Yapılan Çalışmalar	66
Derleme Niteliğindeki Çalışmalar	67
Belirli Konularla İlgili Çalışmalar	68
Halk Arasında Yaygın Olan Hadisleri Toplama Çalışmaları	68
Yakın Dönem Hadis Çalışmaları	70
Tarihsel Süreçte Hadis Eğitimi, Öğretimi ve Adabı	71
Hadis Öğrenim ve Öğretim Adabı	72
Ravi	73
Ravilerin Cerh ve Ta'dili	74
Ravilerin Özellikleri	74
Hadislerin Taksimi	77
Çözümlü Test	81
Cevaplı Test	86

3. Bölüm
Fıkıh - İslam Hukuku

İslam Hukukunun Mahiyeti ve Temel Özellikleri	88
Fıkıh Kavramı	88
İslam Hukuku Kavramı	89
İslam Hukukunun Oluşum Süreci ve Dönemlendirilmesi	90
Kanunlaştırma Hareketleri ve Yeni Dönem	93
İslam Hukuk Ekolleri	93
İslam Hukukunun Kaynakları	96
Yöntemler	99
Hüküm Teorisi	101
Hükümün Tanımı ve Kısımları	101
Hâkim (Hüküm Koyucu)	103
Mükellef	103
Hükme Konu Olan Fiiller	104
İctihat Teorisi	104
İslam Hukukunun Sistematiği	106
İslam Hukukunun Genel Prensipleri	108
Mülkiyet ve Akit Teorisi	108
Aile Hukuku	113
Evlenmenin Hukuki Sonuçları	115
Evliliğin Sona Ermesi (Talak)	115
Evliliğin Sona Ermesinin Sonuçları	116
Miras Hukuku	117
Ceza Hukuku	121
Çözümlü Test	126
Cevaplı Test	135

4. Bölüm
İslam İbadet Esasları

İbadet	138
İbadet Çeşitleri	138
Temizlik	141
Temizlik Aracı Olarak Su	143
Abdest	144
Mesh	145
Gusül (Boy Abdesti)	146
Teyemmüm	147
Namaz	148
Kur'an Öğrenme ve Okuyanın Hataları	153
Ezan ve Kâmet	153
Oruç	161
Zekât	165
Hac ve Umre	170
Kurban ve Adak	176
Yeminler ve Kefaretler	179
Günlük Hayatımızdaki Başlıca Haramlar - Helaller	184
Çözümlü Test	188
Cevaplı Test	193

5. Bölüm
Kelam-İslam İlahî Esasları

Kelam İlimi	196
Kelam İliminin Geçirdiği Evreler	199
Kelam İliminde Temel Meseleler	214
İman ve İman Esasları	221
İman Kavramı	221
Allah'ın Sıfatları	226
Kaderle İlişkilendirilen Bazı Kavramlar	242
Çözümlü Test	247
Cevaplı Test	251

6. Bölüm İslam Mezhepleri ve Akımları

İslam Mezhepler Tarihi	253
Diğer Din Bilimleriyle Olan İrtibatı	253
Önemli Terim ve Kavramlar.....	253
Mezhep Kavramı.....	254
Mezheplerin Ortaya Çıkış Sebepleri.....	254
Haricilik	257
Mürcie Mezhebi.....	258
Kaderiyye.....	259
Mutezile Mezhebi.....	259
Ehl-i Sünnet Ve'l-Cemaat.....	260
Ashâb-ı Rey ve Kelam Mezhepleri	262
Eş'arilik	262
Maturidilik.....	264
Şiiliğin Ortaya Çıkışı ve Kökeni	265
Zeydiyye.....	267
İsmailiyye Şiası.....	268
İmamiyye Şiası Görüşleri.....	270
Nusayrilik.....	272
Dürzilik.....	273
Yezidilik.....	275
Alevilik ve Bektaşılık	276
Alevilikte Cem Çeşitleri.....	278
Mehdilik İnancı Temelinde Oluşan Geç Dönem Mezhepler	279
Mehdilik.....	279
Ahmedilik.....	279
Babilik – Bahailik.....	280
Çağdaş İslami Akımlar.....	281
Çözümlü Test	287
Cevaplı Test.....	291

7. Bölüm İslam Tarihi

Hazreti Muhammed'in Hayatı	294
Araplarda Dinî ve Sosyo – Kültürel Hayat	297
Kutlu Doğum	302
Hz. Peygamber'in Gençliği	303
Hz. Hatice İle Evliliği.....	304
Kâbe Hakemliği	305
İslam'ın Mekke Dönemi.....	305
Hz. Muhammed'in Peygamberliğinin Başlaması.....	306
İslam'ın Medine Dönemi.....	311
Hudeybiye Anlaşması.....	318
Umretü'l – Kazâ.....	320
Müte Savaşı.....	321
Huneyn Gazvesi.....	322
Tebük Gazvesi.....	323

Heyetler Yılı.....	325
Veda Haccı ve Veda Hutbesi.....	325
Hz. Peygamber'in Vefatı Öncesinde Yaşanan Bazı Gelişmeler.....	326
Hz. Peygamber'in Vefatı	326
Hz. Peygamber'in Mirası.....	326
Hz. Muhammed'in Ahlakî Şahsiyeti, Aile Hayatı, Siyasi ve Askerî Kişiliği.....	326
Hz. Peygamber'in Aile Hayatı.....	327
Hz. Ebû Bekir Dönemi	328
Hz. Ömer	331
Hz. Osman Dönemi	336
Hz. Ali Dönemi.....	340
Hz. Hasan Dönemi	343
Emevi ve Abbasi Dönemi	344
İslam Kültür ve Uygarlığı.....	351
Türklerin İslamiyeti Kabulü	354
Çözümlü Test	360
Cevaplı Test.....	365

8. Bölüm İslam Kültür ve Medeniyeti

Kültür Unsurları.....	368
İslam Kültür ve Medeniyeti	368
İslam Medeniyetinin Doğuşu	369
İslam Medeniyetinin Özü.....	371
İslam Medeniyetinin Özellikleri	371
İslâm Medeniyeti ve İlim	372
İslam Medeniyeti ve Adalet.....	372
İslam Medeniyeti ve Hoşgörü.....	372
İslâm Medeniyetinde İnsan Hakları	373
İslam Medeniyetinin Batıya Tesirleri.....	376
İdarî ve Siyasî Kurumlar	376
İktisadi Kurumlar	381
İslam Medeniyetinde İktisadi Kurumlar	381
Beytülmal.....	381
Eğitim Öğretim Kurumları	382
Hukuk Kurumları	383
Askerî Kurumlar	385
Çözümlü Test	387

9. Bölüm İslam Sanat ve Estetiği

İslam ve Sanat	390
Erken Dönem İslam Mimarisi	392
Osmanlı Mimarisi Dönemleri.....	399
A. Erken Dönem Mimarisi (Bursa-Edirne Dönemi) ..	399
B. Klasik Dönem Mimarisi.....	400
C. Geç Dönem Osmanlı Mimarisi.....	401

Klasik Dönem Yapı Türleri	404
Dini Yapılar	404
Eğitim Yapıları	406
Sivil Yapılar	406
Askeri Yapılar	408
Hat Sanatı	408
Tezhip Sanatı	412
Ciltleme/Ciltçilik	412
Minyatür Sanatı	414
Ebru Sanatı	415
Çini Sanatı	415
Dinî Müsikisi	416
Sanat Tarihi İle İlgili Kavramlar	418
Çözümlü Test	421

10. Bölüm İslam Ahlak Felsefesi

Ahlak Kavramı	429
Ahlak İlminin Konusu ve Gayesi	430
Ahlak İle Din İlişkisi	431
İslam Ahlakının Kaynakları	432
Ahlak, Ahlak İlmi ve Ahlak Felsefesi	433
İslam Ahlak Teorileri	433
İslam Ahlak Literatüründe Kavramsal Çerçeve	442
İslam Ahlakında Reziletler (Çirkin Ahlak)	447
Aile Ahlakı	449
Ailede Karşılıklı Görevler	450
Toplumsal Ahlak İlkeleri	450
İslam Çevre Ahlakının 4 Kuramı	457
İslâm Çevre Ahlakının 8 İlkesi	458
Çözümlü Test	459
Cevaplı Test	463

11. Bölüm İslam Felsefesi

İslam Felsefesi	466
İslam Düşüncesinin Temel Sorunları	474
Rasyonel Düşünme İmkânı	485
Doğu İslam Filozofları	487
Bilgi Teorisi	488
Farabî ve Eserleri	489
İbni Sina	481
Batı Endülüs Filozofları	482
Çağdaş İslam Düşüncesi Kişiler ve Görüşler	486
Osmanlı Düşüncesi	491
Osmanlı Düşüncesinin Tarihsel Dönüşümü	491

Tarihsel Dönüşümün Tanıkları	492
Felsefe Eleştirileri ve Cevapları (Tehafütler Geleneği)	494
Ebu Hamid El – Gazali	495
Tarih Düşüncesi	497
İslam Düşüncesinin Batıya Etkisi	500
İslâm Düşüncesinin Batı'ya Geçiş Yolları	500
Batı Felsefesine Etki Eden Müslüman Filozofları	501
Çözümlü Test	503
Cevaplı Test	506

12. Bölüm Din Felsefesi

Din Felsefesi	509
Tanrının Varlığı	511
Tanrının Sıfatları	514
Kötülük Problemi	515
İnsan Hürriyeti ve Determinizm Problemi	516
Ölümsüzlük Problemi	517
Tanrı - Evren İlişkisi	518
İman Akıl ve Bilgi İlişkisi	521
Çözümlü Test	525
Cevaplı Test	530

13. Bölüm Din Sosyolojisi

Din Sosyolojisinin Doğuşu ve Gelişimi	532
Sosyoloji	532
Din Sosyolojisi	532
Yöntem ve Teknikler	533
Kurucular	535
Çağdaş Bazı Yönelimler	536
İslam Dünyasında Din Sosyolojisi	537
Türkiye'de Din Sosyolojisi	539
Cumhuriyet Dönemi	540
Dinin Sosyolojik Manası	541
Dine Sosyolojik Bakış	541
Toplumsal Değişim ve Din	543
Toplumsallaşma	547
Din Devlet İlişkileri	550
Küreselleşme ve Din	554
Kamusal Alan ve Din	556
Yeni Dinî Hareketler	559
Din ve Terör	563
Çözümlü Test	566
Cevaplı Test	571

14. Bölüm Din Psikolojisi

Din Psikolojisi Bilimi.....	573
Din Psikolojisinin Tanımı, Konusu ve Yöntemi.....	573
Din Psikolojisinin Diğer Bilim Dallarıyla İlişkisi.....	573
Din Psikolojisinde Yöntem.....	575
Din Psikolojisinde Araştırma Konuları	576
Din Psikolojisinin Tarihçesi	576
Psikolojide Yaklaşımlar	578
Dindarlık	580
Dinî İnancın Psikolojik Yapısı ve Tabiatı.....	596
Tanrı Kavramı ve Tanrı Tasavvuru.....	599
Dua Psikolojisi	602
Çözümlü Test	608
Cevaplı Test.....	611

15. Bölüm Din Eğitimi

Din Eğitimi	613
Din Eğitiminin Temelleri	615
İslam Eğitim Tarihi	616
Eğitim-Öğretim Kurumları.....	619
Din Eğitimi ve Öğretiminde İlkeler.....	621
Küreselleşme, Çok Kültürlülük ve Din Eğitimi	624
Kur'an'ın İnanç Farklılıklarına Yaklaşımı.....	624
Din Eğitim ve Din Hizmetlerinde İletişim	625
Rehberlik Kavramı ve İlkeleri.....	627
Çözümlü Test	631
Cevaplı Test.....	637

16. Bölüm Dinler Tarihi

Dinin Anlamı ve Değeri	639
Dinler Tarihinin Önemi ve Bir Bilim Dalı Olarak Gelişmesi	639
Dinler, Mezhepler ve Kültürler	640
Hinduizm	641
Budizm	645
Sihizm	648
Taoizm.....	649
Konfüçyanizm	650
Şintoizm.....	651
Mecusilik.....	652
Sâbilik.....	654
Yahudilik	656
Hristiyanlık.....	663
Çözümlü Test	670
Cevaplı Test.....	677

KUR'AN'IN NÜZULU VE METİNLEŞMESİ

Kur'an'ı Kerim, yüce Allah tarafından insanlığa gönderilmiş en son ilahi kitaptır. Son peygamber Hz. Muhammed'e yaklaşık yirmi üç yılda nazil olmuştur.

Kur'an'ın Nüzul Süreci: Vahiy

Sözlük Anlamı: V-h-y kelimesinin mastarı olup gizli ve süratli bildirmek, seslenmek, fısıldamak, emretmek, telkin etmek, ilham etmek, işaret etmek, yazı yazmak, bir şeyi başkasına intikal ettirmek, elçi göndermek ve içgüdü anlamlarına gelir.

Terim anlamı: Yüce Allah'ın insanlara ulaştırılmasını istediği mesajlarını peygamberlerine, alışılmışın dışında gizli bir yolla süratli bir şekilde iletmesidir.

Vahyin Başlangıcı: Hz. Aişe, Resulullah'ın vahiy başlangıcının uykuda sadık rüya görmekle olduğunu bildirmiştir. Bu arada yalnızlık kendisine sevdirmiş, Resulullah Hira Mağarası'na çekilerek ibadete dalmıştır. Bu duruma "Tahannus" denir.

Bu durum 27 Ramazan 610 tarihine kadar devam etmiştir. Bu tarihte yine Hira Mağarası'nda iken Cebrail ona gelip "Oku!" demiş Resulullah "ben okuma bilmem" cevabını vermiştir. Üçüncü defa meleğin aynı soruyu sorması sonrasında Alak sûresinin ilk beş ayeti nazil olmuştur. Korku içindeki Hz. Peygamber, Hz. Hatice'nin yanına giderek olanları anlatmıştır. Hz. Hatice Resulullah'ı teskin ettikten sonra Hz. Hatice'nin amca oğlu ve aynı zamanda bir bilgin olan Varaka b. Nevfel'in yanına götürerek olanları anlatmıştır. Varaka, Hz. Peygamber'e gelenin Cebrail olduğunu müjdelemiştir.

Sonrasında vahiy bir müddet kesilmiş (fetret-i vahiy) daha sonra Müddessir sûresinin baş tarafı nazil olmuştur.

Vahyin Çeşitleri:

- Vahy-i Metlûv:** Okunan vahiydir. Kelimesi kelimesine nazil olmuş metindir. Namazlarda kıraatte okunan vahiydir. Yani Kur'an'ı Kerim'dir.
- Vahy-ı Gayrı Metlûv:** Peygamber'in diliyle ifade edilen, namazlarda kıraatte okunmayan vahiydir ki Hadis-i Şerifler bu nevidendir.

Vahyin Geliş Şekilleri

Bu husus Kur'an'da Şûra sûresi 51. ayette şöyle geçmektedir:

"Allah bir insanla ancak vahiy yoluyla veya perde arkasından konuşur yahut bir elçi gönderip izniyle ona dilediğini vahyeder." (Şûra (42), 51)

- Allah'ın mesajları peygamberinin kalbine doğrudan yerleştirilmesi
- Vahyin perde arkasından bildirilmesi
- Sadık rüya (Bu vahiy çeşidi vahyin başlangıcında olmuştur. Sadık rüya ile hiçbir ayet ve sûrenin inmediği bildirilmektedir.)
- Cebra'il'in aslı sûretiyle görünerek vahiy getirmesi
- Cebra'il'in görünmeden çingirak sesine benzer bir vahiy getirmesi
- Cebra'il'in insan şeklinde görünmesi

Vahiy Esnasında Görülen Hâller

- En soğuk günde bile Resulullah'ın alınının terlemesi
- Resulullah'ın üzerine büyük bir ağırlığın çökmesi
- Resulullah'ın yanında bazen arı uğultusuna benzer bir ses işitilmesi
- Resulullah'ın sırt üstü yatıp üzerini örttürmesi ve yüzünün kızarması
- Bunların dışında Resulullah'ın uykusunun gelmesi, vücudunun kaskatı kesilmesi

Vahiy ve İlham Arasındaki Farklar

- Vahyin kaynağı belli, ilhamın kaynağı belli değildir.
- Vahiy vasıtalı ilham ise vasıtasız olarak tecelli eder.
- Vahiy son bulmuştur, ilham ise devam etmektedir.
- Vahiy bağlayıcıdır, ilham ise bağlayıcı değildir.
- Vahiy külli ve umumî, ilham ise cüz'î ve hususidir.
- Vahyî bilgiler birbiriyle çelişmez ancak ilham bilgileri birbiriyle çelişebilir.

Vahiy Kâtipleri

Birçok sahabe vahiy kâtipliği yapmıştır. Medine Dönemi'nde Hz. Peygamber'e 65 kişi vahiy kâtipliği yapmıştır. Mekke'de ilk vahiy katibi Abdullah b. Sa'd b. Ebî Sarh', Medine'de ilk vahiy katibi Übey b. Ka'b'dir. Ondan sonra Zeyd b. Sabit vahiy kâtipliği yapmıştır.

Ebû Bekir, Ömer b. Hattab, Ali b. Ebî Tâlib, Osman b. Affan, Zübeyr b. Avvâm, Amr b. Âs, Huzeyle b. Yeman, Amir b. Führeyre, Muaviye, Abdullah b. Erkam, Talha b. Ubeydullah ve Halid b. Velid vahiy kâtiplerinden birkaçıdır.

Vahyin Yazıldığı Malzemeler

Hurma yaprakları, ince beyaz taşlar, kürek ve kaburga kemikleri, işlenmemiş deri, ince deri (rakk), çanak-çömlek parçaları, parşömen parçaları, tahta levhalar ve bez parçaları inen ayetlerin yazıldığı malzemelerdir.

Vahye Ait Bazı Terimler

El-Hadarî: Hz. Peygamber seferde değilken inen ayetler. Kur'an'ın ekserisi bu şekilde nazil olmuştur.

Es-Seferî: Seferde ve savaşta inen ayetler (Nisa sûresinin 176. Ayet).

En – Nehârî: Gündüz nazil olan vahiyler (Kur'an'ın ekserisi gündüz nazil olmuştur).

El – Leyfî: Gece inen vahiyler (Tevbe / 118).

Es – Sayfî: Yaz mevsiminde inen ayetler (Nisa sûresi 176).

Eş – Şitâî: Kış mevsiminde nazil olan ayetler (Nur sûresi 11-26. Ayetler).

El – Firâşî: Hz. Peygamber yatağında iken inen ayetler (Maide sûresi 67. Ayet).

El – Ardî: Hz. Peygamber yeryüzünde iken nazil olan ayetler.

Es – Semâî: Hz. Peygamber semada iken inen ayetler (Bakara 285. Ayet).

Vahyin Nüzul Aşamaları

Levhi mahfuz inmesi → Yakın sema denen Beytu'l – izzeye indirilmesi (Âlimlerin çoğunluğuna göre buraya toptan indirilmiştir.) → Hz. Peygamber'e indirilmesi şeklindedir.

Kur'an'ı Kerim'de her şeyin yüce Allah'ın ilminde olduğu ve kaydedildiği bildirilir. Bu kayıtla ilgili olarak Levh-i mahfuz, kitab-ı meknun, ümmül kitab ve kitab-ı mübin kavramları kullanılmıştır.

NOT !**Vahyin Hz. Peygamber'e Parça Parça İndirilmesinin Hikmetleri**

1. Hükümlerde mükellefiyet hususunda Müslümanlarca kolaylık sağlamıştır.
2. Çoğunluğu okuma - yazma bilmeyen Arapların Kur'an'ı okuma ve anlamaları kolaylaşmıştır.

“Biz Kur'an'ı, insanlara dura dura okusun diye âyet âyet ayırdık ve onu peyderpey indirdik.” (İsra / 106)

3. Ona inanmayanların iç yüzleri ortaya çıkmıştır.

“Münafıklar, kalplerinde olan şeyleri, yüzlerine karşı açıkça haber verecek bir sûrenin üzerilerine indirilmesinden çekinirler. De ki: ‘Siz alay ede durun! Allah, çekindiğiniz o şeyi ortaya çıkaracaktır.’” (Tevbe, 64)

4. Soru ve sorunlara anında cevap ve çözüm getirilmiştir.
5. Vahyin sürekliliği Hz. Peygamber ve ashaba moral kaynağı olmuştur.
6. Yapılan hatalar anında düzeltilmiştir.
7. Kur'an'ın ezberlenmesi ve yazılması kolaylaşmıştır.
8. Kur'an'ın önceden başkası tarafından yazıldığı şüphesini ortadan kaldırmıştır.
9. İlahi irade tarafından değiştirilmesi gereken bazı hükümlerin zamanı gelince değiştirilmesine imkân sağlamıştır. (Nasih-Mensuh)
10. Böylece edebiyatçılara meydan okumuştur.

KUR'AN'IN MUSHAFLAŞMASI

- Hz. Peygamber kendine indirilen ayetleri önce ezberler sonra tebliğ ederdi.
- Hz. Peygamber ayetleri önce erkeklere sonra kadınlara okurdu. Onu dinleyenler yazı biliyorsa yazıyorlar, yazma imkânı olmayanlar ezberliyordu.
- İnen ayetler vahiy kâtipleri tarafından yazılıyordu.
- Bu ezberleme ve yazım Hz. Peygamber hayatta olduğu sürece devam etti.
- Hz. Peygamber'in vefatı sonrasında Yemame Savaşı'nda 70 kurrâ sahabe şehit edilince Hz. Ömer'in teklifiyle Hz. Ebu Bekir Dönemi'nde ayetler bir araya toplandı.
- Kur'an'ın bir araya toplanması işi Zeyd b. Sabit başkanlığında bir heyet tarafından yapıldı.

Sahabeyi Kur'an'ı Ezberlemeye Sevk Eden Sebepler

1. Güçlü bir hafızaya sahip olmaları
2. Namazda belli miktarda Kur'an okumanın gerekli oluşu
3. Kur'an'ın emir ve yasaklarına uymanın gerekli olması
4. Resulullah'ın Kur'an eğitimi ile bizzat ilgilenmesi
5. Kur'an okuyanlara verilecek sevabın büyük olması

Kur'an'ın Hz. Peygamber Dönemi'nde Bir Cilt Hâlinde Toplanmasının Sebepleri

1. Hz. Peygamber hayatta olduğu müddetçe vahyin devam ediyor oluşu
2. Ayet ve sûrelerin nüzul tarihine göre sıralanmıyor oluşu
3. Vahyin tamamlanmasıyla Hz. Peygamber'in vefatı arasındaki sürelerin kısa olması. (Âlimlerin çoğuna göre bu süre 9 gecedir.)